SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
Kansainvälisten asioiden ryhmä

6.9.2017

STM:n vaikuttamissuunnitelma vuodelle 2018

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että komissio jatkaa uudessa työohjelmassaan toimia työelämän tasa-arvon ja samapalkkaisuuden toteuttamiseksi. Työsuojelun osalta komission työohjelmaan tulisi sisällyttää työsuojelutiedonannon tavoitteet ja toimet. Komission tulee jatkaa luotettavien eurooppalaisten ratkaisujen mahdollistamista terveysteknologiassa. Terveydenhuollon digitalisaatio ja digitaalisten terveyspalveluiden kehittäminen sekä geeniteknologia ja geenitiedon hyödyntäminen säilyvät edelleen tavoitteina.

Komission työohjelma vuodelle 2018

Sukupuolten tasa-arvo

Suomi pitää hyvänä, että EU jatkaa toimia työelämän tasa-arvon sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen vahvistamiseksi. Pidämme tärkeänä komission antamaa toimenpidepakettia tällä alueella ja sen monipuolisia toimia työn ja yksityiselämän yhteensovittamiseksi ja naisten ja miesten tasa-arvoisen osallistumisen edistämiseksi työhön ja hoivaan. Katsomme myös, että EU:n tulee jatkaa toimiaan työelämän tasa-arvon ja samapalkkaisuuden toteuttamiseksi muun muassa palkka-avoimuuden lisäämisen avulla. Suomi tukee sukupuolten tasapuolista edustusta suurten pörssiyhtiöiden hallituksissa koskevan direktiiviesityksen tavoitteita ja myötävaikuttaa direktiivin hyväksymiseen. Suomi tukee EU:n pyrkimystä liittyä Istanbulin sopimukseen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa tasa-arvotavoitteiden ja sukupuolinäkökulman tulisi olla läpileikkaavasti mukana. Suomi on toimittanut draftausehdotuksen pilarin johdanto-osioon tasa-arvon läpileikkaavuuteen liittyen ja on pitänyt aihetta esillä eri bilateraalitapaamisissa.

On tärkeää, että komission strateginen sitoutuminen sukupuolten tasa-arvoon vuosille 2016–2019 toimeenpannaan tehokkaasti. Uuden komission tasa-arvo-ohjelman (2020–) valmisteluun vaikuttaminen on keskeinen osa myös tulevan trion ohjelmaa. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista pidämme erityisen tärkeänä Eurooppa 2020-strategiassa ja tulevissa post-2020-valmisteluissa.

Työsuojelu

Työsuojelu tulee sisällyttää komission työohjelmaan 2018.

Komission työsuojelutiedonanto tammikuulta sisälsi katsauksen tuleviin toimiin kuten direktiivimuutoksiin ja muihin toimenpiteisiin. Nämä työsuojelutiedonannon tavoitteet ja toimet tulisi sisällyttää komission työohjelmaan. Tällä hetkellä on meneillään kemikaalirajojen vahvistaminen ja neljän työsuojeludirektiivin modernisointi.

Näiden asioiden edistämiseksi Suomi tekee yhteistyötä pohjoismaiden ja muiden "like minded" -maiden kanssa. Yhteistyön muotoina on, tilanteen mukaan, sähköpostineuvottelu, kokoontuminen juuri ennen kokousta, ja jossakin vaiheessa mahdollisesti myös non-paperin tekeminen.

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi
Puhelin (09) 16001
Telekopio (09) 160 74126
e-mail: kirjaamo.stm@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

Ministeri Mattila esitti Singaporessa syyskuussa 2017 järjestetyssä ILO:n työsuojelukongressissa globaalin koalition perustamista kaikkien deklaraatioiden tavoitteiden toimeenpanemista varten. Suomen aloitetta ovat tukeneet mm. ILO, WHO, EU, ISSA, ICOH ja eurooppalaiset partit. Ministeri Mattilan ja DG EMPL:n pääjohtaja Servoz'n tapaamisessa sovittiin, että Suomen pitää kehittää aloitetta konkreettisemmaksi, jakaa tehtävät hallittaviin osiin ja sopia vastuulliset partnerit. Kyseistä aloitetta on syytä ottaa esille GIGin lokakuun kokouksessa ja viedä eteenpäin ACSHissa joulukuussa. Tarvittaneen sekä lobbausta Euroopan tasolla että yhteistyötä komission ja EU OSHAn kanssa.

Työsuojelun modernisaatio-ohjelmasta Suomi pitää tärkeänä listattujen viiden vanhentuneiden direktiivien uusimista, erityisesti työpaikat- ja VDU -direktiivit. Samoin "käsinostot" (manual lifting) direktiivin lisääminen luetteloon, sen päivittäminen ja holistisen ergonomiadirektiivin laatiminen on tarpeen. Päivitetyillä ajantasaisilla työsuojeludirektiiveillä on positiivisia taloudellisia - ja terveysvaikutuksia. Samalla ne vähentävät yritysten tarpeetonta hallinnollista taakkaa ja antavat EU:n yrityksille tasavertaisemman kilpailukentän.

Suomi pitää tärkeänä seurantaa "Compliance, enforcement and e-Tools" (Irlannin järjestämä kokous). Lisäksi Suomi kannattaa nk. vertaisoppimistehtävien (peer learning exercise) järjestämistä muista aiheista sekä työsuojelun modernisaatio-ohjelman jatkon valmistelu 2019-2020.

Terveys

eTerveyden etenemistä ja sisältöjen kehittämistä tulee jatkaa kansallisten linjauksien mukaisesti. Komission työohjelmassa tulisi huomioida komission eHealth Network:in työohjelman sisällöistä erityisesti pääsy omiin terveystietoihin (empowering people). Lisäksi sote-tiedon toissijaista käyttöä (innovating use of health data) ja big datan mahdollisuuksia tulisi laventaa.

Suomi jatkaa vaikuttamista *genominmuokkaustekniikoihin liittyvän EU-lainsäädännön (geenitekniikkadirektiivit 2001/18/EY ja 2009/41/EY) uudistamiseksi*. Perinteisen geenitekniikan ja uusien genomimuokkaustekniikoiden alaa koskevat säädökset ovat teknisen kehityksen myötä vanhentuneet ja säädösten nykyinen soveltamisala on epäselvä. Juridisesti epäselvä tilanne haittaa teknologian hyödyntämistä useilla toimialoilla. Tämä heijastuu tulevaisuudessa yhä enemmän myös STM:n toimialalle, jossa genominmuokkaustekniikat ovat lääketieteellisen tutkimuksen keskeinen työkalu. Genominmuokkaustekniikat tarjoaisivat uusia keinoja terapiakäytössä ja tartuntatautien ehkäisyssä. Sektorienvälisen koordinaatio on tärkeää, jotta osin päällekkäistä ja ristiriitaista säädöstilannetta saataisiin purettua. Uudistamistyössä olisi myös otettava huomioon, että eräistä geenitekniikan sovelluksista on nykyään saatavilla runsaasti kokemusperäistä tutkimustietoa. Suomella on ollut alkuvaiheessa aktiivinen rooli erityisesti tekniikoiden terveyssovellusten osalta, sillä eettiset näkökohdat tulevat vaikuttamaan uusien genominmuokkaustekniikoiden sääntelyyn ja soveltamismahdollisuuksiin myös meillä.

Komissio perusti alkuvuodesta 2017 ad hoc -työryhmän pohtimaan GMO- ja lääkelainsäädännön yhteensovittamista ja nykytilanteen selkeyttämistä. Työryhmässä ovat avainroolissa DG Santen bioteknologia- (E3) sekä lääkeyksiköt (B4 ja B5). Myös EMA ja EFSA osallistuvat aktiivisesti ko. ryhmän työskentelyyn. STM:stä on nimitetty kansallinen asiantuntija DG Santen B5 -yksikköön; hän aloittaa näillä näkymin lokakuussa 2017. Kansallisen asiantuntijan työtehtäviä tulevat olemaan erityisesti terveys- ja genomitietoon liittyvät kysymykset, mm. kehittämistehtävät koskien uusia terapioita sisältävien lääkkeiden (ATMP) markkinoille saattamista EU:ssa.

Käytännön vaikuttaminen EU-linjauksiin tapahtuu näin ollen koko ajan asiantuntijatasolla komission valmisteluryhmissä. Lisäksi poliittisella tasolla pyritään mahdollisuuksien mukaan tuomaan esille ko. asian tärkeys ja tukemme komission käynnistämälle valmistelutyölle.

Iso-Britannialla on ollut EU:ssa merkittävä rooli genomiasioissa. Brexitin myötä Suomella on mahdollisuuksia nousta yhdeksi alan tärkeäksi EU-vaikuttajaksi. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi pyrkii genomitiedon hyödyntämisen edelläkävijäksi.

Suomi on tekee aktiivista terveyssektorin vaikuttamistyötä myös Suomen EMA-kampanjan aikana. Kampanjan yhteydessä tuodaan esille terveysalan kasvustrategiaa sekä Euroopan terveyden, hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn parantamista sijoittamalla Euroopan lääkeviraston ja kemikaaliviraston samaan maahan. Lisäksi kampanjan avulla tuodaan vahvasti esiin Suomen Life Science ekosysteemiä sekä innovaatioympäristoä.

Vakuutustoiminta

Komission työohjelmassa vahvasti mukana oleva pääomamarkkinaunionin kehittäminen vaikuttaa myös vakuutusyhtiöiden toimintaan. Suomi pitää tärkeänä, että harkittaessa tähän liittyen Solvenssi II direktiivin tarkentamista siten, että se tukee nykyistä paremmin infrastruktuuriprojekteihin sijoittamista, mahdolliset muutokset tehdään niin, että ne ovat sopusoinnussa riskiperusteisen vakavaraisuussääntelyn kanssa. Yksityisvakuutuksia koskevan vähittäismarkkinoiden kehittämishankkeen osalta Suomi korostaa vakuutustoimialan eroja pankki- ja muuhun finanssitoimialaan verrattuna. Tämä tarkoittaa sitä, että tietylle osa-alueelle asetetut tavoitteet tai lainsäädäntömallit eivät välttämättä ole toteuttamiskelpoisia koko finanssisektorilla. Suomi suhtautuu varauksellisesti yhteisvastuun lisäämiseen vakuutusyhtiön maksukyvyttömyystilanteissa. Komissio suunnittelee yhtenäiset lainsäädännölliset kriteerit täyttävää lakisääteistä eläketurvaa täydentävää yksilöllistä eläketuotetta (mallilaki). Suomi ottaa hankkeeseen kantaa sen jälkeen, kun komissio on tehnyt virallisen ehdotuksen. STM osallistuu pääomamarkkinoiden kehittämistä koskeviin hankkeisiin monilta osin yhdessä VM:n kanssa.

Tulevan trion ohjelma

Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteltu Suomen EU-puheenjohtajuuskauden mahdollisia teemoja ministeriön ja hallinnonalan sisäisissä keskusteluissa. STM:n osalta kattoteemaksi on kirkastunut hyvinvointitalous-teema. Teemaa käsiteltäisiin talouskasvun ja hyvinvoinnin vastavuoroisen tuen perspektiiveistä huomioiden myös yhteiskunnan vakauden näkökulma. Hyvinvointitalous on teemana horisontaalinen ja mahdollistaisi poikkisektoriaalisen yhteistyön muiden ministeriöiden (TEM, VM, OKM) kanssa. Teema sulautuisi myös hyvin TEM:n alustavasti valmistelemaan ”työn murros” -teemaan.

Hyvinvointitalousteeman alla olisi mahdollista käsitellä konkreettisia teemoja, joista pidämme erityisen tärkeänä esim. lääkeinnovaatioita, genomistrategiaa ja rationaalista lääkehoitoa (jonka yhtenä osana lääkehoidon taloudellisuus) sekä preventiota investoinnin näkökulmasta. Sosiaali- ja terveysministeriölle on tärkeää, että tasa-arvo ja työsuojelu sisällytetään tulevan trion ohjelmaan. Työsuojelun teemat kannattaa kytkeä meneillään oleviin EU-kehityslinjoihin, kuten komission, EU-OSHA:n sekä ILO:n linjauksiin. Suomen pjkauden ohjelmaan voitaisiin sisällyttää ergonomia- direktiivin valmistelun aloittaminen, huonojen työolojen kustannukset sekä selvitys tulevaisuuden työmuotojen vaikutukset työoloihin. Pidämme myös tärkeänä, että eTerveys osana digitaalista strategiaa sisältyy oleellisena osana trion ohjelmaan.
Hyvinvointitalous- teemaan liittyy luontevasti e-terveys sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että terveysteknologian kannalta. Suomessa digitalisaatiota toteutetaan yhteistyössä eri ministeriöiden (STM, VM, TEM ja

LVM) kanssa. Pitkän perinteen mukaan EU:n kevään puheenjohtajamaa järjestää yhdessä komission DGC-NECTin kanssa eHealth-viikon, joka koostuu ministerial high level -ohjelmasta sekä yhdessä HIMSS Europen kanssa suunniteltavasta konferenssiohjelmasta ja laajasta näyttelystä.

Suomen saaman epävirallisen ja alustavan tiedon mukaan kevään 2019 puheenjohtajamaa Romania ei tule järjestämään tätä viikkoa, jonka vuoksi Helsinkiin on saatu alustavia kyselyjä eHealth-viikon järjestämistä syksyllä 2019 Suomen puheenjohtajuuskauden yhteydessä.

Komission strateginen sitoutuminen sukupuolten tasa-arvoon vuosille 2016–2019 tulee toimeenpanna tehokkaasti. Uuden komission tasa-arvo-ohjelman (2020–) valmisteluun vaikuttaminen on keskeinen osa myös tulevan trion ohjelmaa. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen on erityisen tärkeää Eurooppa 2020-strategiassa ja tulevissa post-2020-valmisteluissa. Pekingin toimintaohjelman 25-vuotisarviointi tulee näkyä ohjelmassa, sillä se osuu juuri Suomen pj-kaudelle. Sukupuolinäkökulmaa tulee vahvistaa myös EU:n talouspolitiikassa, ml. talousarvion sukupuolivaikutusten arviointi (yhteys EU:n sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamiseen)